

átmentő

Boér Géza

a teremtés csapdái

(in memoriam szilágyi domokos
lemezborítóra szerzett kínvers
elkeseredett kocsmában...)

7.
miféle táj ez
mely véled nyugton aludva
sírkövíülő kérdőjelekkel
tönkretesz

agyak rejtekében
ha készült félőn itt valami
nem lett belőle
csak önretesz

– s a vert várakat már be kell vallani

6.
vajon hová állítottad föl
a mégisragyogó csodaoltárt
miféle sorsritmuson bicegve túntél
el!
?
hogyan hiányoddal az élet
mint hűs tény:
ver! ——— (s az elkészült gyászkeretben
az eldöntött név meg se rebben)

ó

a távozás letiport gőgje
a megszentelhető büntétel
míg az elmaradt vihar vackába dőlve
kiváncsozik ő is temetőbe

– s a jövő üzenet letérdel

5.
ím e páncéltalan belenyugvás hada
tájelaltató dalok vigasza
seittseott ótértelen haza
mint reménytelenség fekete harmata

4.
többé már nem tudsz
de érdemes lenne-e vajon
kítakarózni e földből
kítörni hangtalan halálkörből
csöndzástól szólni halálhírből
hol nem ki- csak feldől
sz! a korból szisszenve kidől
sz! ki vétkeztél
mert már túl sokat tudsz

3.
szisz
csak ennyit tanulni meg
(ezt is hallomásból):
szisszenni
ha hideg hatalom ránkszól

– távlatnak kevés ez

hiszen már kész a csendbunker
ahol kotyvasztódik a semmi

2.
domokos, szilágyi
mit kell
itt
kivárni

haj-ha!
sajna!
kerültünk
mi
in
memoriam
ba
j
aj
ba
j
tekén
ó
jaj
ha... !

1.
ha
lálnapján mit teremtünk
?
hogyan hagynám
csak csend lennék

én is
átlátszó társuló
némaság
kit végtelenbe végleg átvizsz
hangtalan
árva
végnaszád

0.
— (halálritmusgyakorlatok) — ?!

kifáradtak a tárgyak
leigáz halálok hatalma
nincs jelentése fagnak sárnak
többé nem hasonlítok acélra
nem zuhan felém fénycérna
SzakaDékaim hogy összevarrja
zuhanásomban leSZek árnyék
tűnő elfeledt siralom
szememben nem terem vágy
melyre még várnék
Szemhéjam fáradt sírhalom
pilláim megvakult gyertyák

végző kérdéseim gondolatsebek
jön jelenik a végző válasz
hozzák öngyilkos istenek
kikre nem várok mert bennem van
ami pontosan kiválaszt-

ott

a térből válok ki
és számomra nem leSZ már idő
utánam semmi nő
hisz a nincs lesz velem

suhanok seholba zuhanok
magamból kifosztott
űrsújtott nincstelen

1981 – (1986)

tárca

Miklóssi Szabó István

CĂRTĂRESCU NEM SÍRHA

Akkora szorongással ülök az iskola padjában, hogy egy hadseregnek is elegendő volna a sorsdöntő csata előtt. Az osztályfőnök sorba veszi sorstársaimat: feláll, bemutatkozik, honnan jött, hol lakik, leül. Egyedül kuporgok az utolsó padban, dühörög bennem, hogy utolsó-nak jutottam be a felvételi vizsgán – egyáltalán mit keresek egy gimnázium történelem-filológia szakán?

Dördül a kérdés: – És az utolsó mohikán? Riadtan nézek körül, a kérdéses zabszem nemhogy a szokásos helyére, de egyetlen testnyílásomba sem férne be. Felállok, a mozdulattal leverem a tankönyveket, harminchat szempár néz hetvenkétféleképpen, zavaromban a könyvek után nyúlok, mire a lehajlástól elreped a nadrágom. Hagyom a könyveket, kiegyenesedem, mondom a nevemet, a honnan-t, a hol-t, leülök, felveszem a könyveket, mire a nadrágom teljesen fölszakad. Az osztályból a napi feszültség úgy robban ki, mint lövedék a tankból, meredten ülök a kacajzivatárban, akár a szfinx, csak kicsit rövidebb ideje. Megvárom, amíg mindenki távozik, az iskolatáskát a fenekemre szorítva hagyom el a nemes intézményt, mely aztán négy évig egyfajta otthonomul szolgált. Odahaza belőlem is kirobban a feszültség, anyám aggódva kérdezi, talán beteg vagyok, nagyon elnyűttek az arcvonásaim; nemet intek, nem mondhatom el, hogy mindjárt a sulis első napján elbőgtem magam.

Élénken emlékszem életem első iskolánapjára: apám kezébe kapaszkodtam, alig bírt levakarni magáról az osztályteremben, ahol orromat szűrta a petróleummal felmosott padlószaga, a sötétkék, hidegen hunyorgó táblán visszatükröződő napsugarak égették a retinát, az idegen emberek barátságos ostroma megijesztett, éjszaka többször is felsírtam. Olykor visszaálmodom magam az iskolakezdes napjára, ilyenkor arra ébredek, hogy a homlokomat csapkodom. Első iskolaéveimet hegedűtanulással töltöttem, az átkozott hangszer egy életre nyomot hagyott bennem. Oktatóm alacsony termetű, szürke bőrű, kövér, szakállas, dohánytól bűzlő és mohó volt, utóbbi tulajdonsága főként abban mutatkozott meg, hogy elvárta az „oktatópénzt” a szüleimtől, akik – természetesen – ezt soha nem fizették meg. – Nem kap elég fizetést a tanügyben? – csattant fel az anyám, amikor tanárom igyekezett minél lezserebben támasztani az ajtófélfát, és homályos utalásokat tett a hálapénzre, arra hivatkozva, hogy nem vagyok elég tehetséges. A bosszú gyors és hatásos volt, a második tanévet (örömmre) már nem a zeneszakon kezdtem, így leendő hallgatóságom megszabadult egy kornyikáló hegedűművésztől, akinek zeneelméleti órán adták tudtára, hogy hazamehet, mivel elvágták a gyakorlati vizsgán. Harminckét sajnálkozó szempár tűzébe pakoltam táskámba a tanszereket. Mind a mai napig nem tudom eldönteni, hogy a megkönnyebbuléstől vagy a szégyentől, esetleg a kettő elegendőtől folytak a könnyeim.

A gimnáziumban komoly erőfeszítéseket tettem, hogy utolsó lehessenek. Tanáraim természetüktől függően bántak velem, volt, aki hülyének nézett,

aki érdektelennek, aki türelmetlenül bánt velem, aki elnézően, megértően. A tananyagot általában tudtam, olvasottságom talán irigylésre méltó is volt (arról nem tehetek, hogy kötelező házi olvasmány nem akadt számomra, mert tizenéves koromra az összeget bedaráltam; micsoda szent éjjelek egy elemelő és a könyv társaságában a takaró alatt! apám szitkozódva kapcsolta le a lámpát), ám a puritán vizsgakövetelményeknek nem tudtam megfelelni. Szigorú kivételt az idegen nyelv tanárom tett, úgy hiszem, ő egész tanári pályafutását egy célnak szentelte, hogy a diákokból kiirtsa az eredetiség molekuláját is. Karakán ember volt, különféle szöveggyűjteményeket állított össze, árulta az osztályokban, mi több, dedikálta is; mi volt ez, ha nem egyfajta profán, naiv, már-már gyerekes és öntudatlan játék Schiller, Rimbaud, Goethe, Poe stb. szövegeivel, melyek elé odairhatta a diák nevét, a dátumot és kézjegyjét. Láncdohányos volt, az ablakban állva pőfékelt, onnan feleltette a nebulókat, akikbe a lélek is beledermelt. Egyik év végi dolgozatunk témáját szabadon választhattuk, én Milton *Elveszett paradicsom*ába vágtam bele a pennámat, tizenhat oldalas dolgozatomra akkora elégtelent kaptam, hogy alig fért az osztálynaplóba. Melléje megkaptam az ígéretet is, hogy nem enged érettségire.

Persze lett érettségi, a sajtókoleszt és az egyetemet is sikeresen abbahagytam, megtanultam gitározni, Beethoven, Csajkovszkij és mások sikerrel visszacsalogattak a klasszikus zene világába, újságíró lettem, elbeszéléseim, novelláim jelentek meg, kötetem is látott napvilágot; sok melléktevékenység a legfőbb, az olvasás mellett. Mivel az élet tele van bumerángthatásokkal, mintegy húsz év múltán a tanárom is megjelent. Még mindig karakán, már nem dohányzik, sikerrel legyőzte a rákot. Könyvekről beszélünk, rengeteg szerzőről, Houellebecq, Nabokov, Joyce, Proust és mások csak enyhe bevezetők az irodalomzabáláshoz. Véleményemet meghallgatja, majd túllicitál, Irvine Welsh kemény regényeivel lepem meg, ám könnyedén veszi az akadályt.

Egy napon dühösen keresett meg: Mircea Cărtărescu naplójában olvastam, hogy a szerző Mozart egyik műve hallatán sírni kezdett. – Egy igazi férfi nem sírhat – mondta felháborodottan. Együttérző mosollyal hallgattam a kitérését. Sajnálom, hogy nem mondhattam el neki: elemelő és éjszakáimon mennyire fejbe vágott például Jack London Martin Edenje, hány könny segített hozzá ahhoz az eksztatikus állapothoz, amikor Beethoven, Csajkovszkij stb. műveit hallgattam, és egy zabszem sem fért volna a fenekembe a gyönyörűségtől.